

KAINA:

Metams 10 r., pusmečiui 5 r.
20 k., 3 mėnesiams 2 r. 70
kap., 1 mėnesiui 95 k.

UŽSIENIJOJE

metams 15 r.; 6 mėnesiams
(pusmečiui) 8 rb.; 3 mėne-
siams 4 rb.

Adreso keitimas — 50 kap.

SKELBIMAI:

Politik. el. (4 sk. k.) prie
teksto 90 k., po teksto 40 k.

Lietuvių Balsas

LIETUVIŲ BALSAS.

195. A. Machus.

Конотоп, Черниг. г., Желънодор. аптека.

Tp. 8.

M 169.

Skyrium numeris
15 kap.

Metai III.

Petrapilis, 1917 m. rugpjūčio 20 d.

№ 61 (180).

Petrapilis, rugpjūčio 20 d.

Dar apie Maskvos Tarybą.

Valstybės Tarybos Maskvoje posėdžiai pasibaigė. Apsiejo be didelio trukimo, bet ir negalima pripažinti Tarybai didelių nuopelnų. Buvo nemaža kalbų, buvo barnių, deklaracijų, rezoliucijų ir širdingų į vienybę raginimų; bet ar visa tai galės duoti Rusijai naujų, konkrečių vaisių, — sunku pasakyti. Maža būtų viso „Liet. Balso“ numerio, kad bent trumpai nupasakojus visa, kas darėsi tenai per tris posėdžių dienas. Vienok svarbu pažymėti, kad kairioji ir dešinioji Rusų visuomenės dalis pajuto lygiai abiem gresiantį vergijos ir bado pavojų, ir todėl, nors neradusiai, bandė ištiesti viena kitai draugišką ranką kovoje už šalies buvį.

Keistai, kaip ir nevietaje pasirodė tautų deklaracijos, kurių buvo, rodos, apie 20 ir kurias rusų laikraščiai atvira vadina nuobodžiomis, menkomis ir t. t.

Pažymėtina vienas dalykas; tautų atstovai labai įvairiai kalbėjo, nes pačios tautos dar nerado progos pasitarti apie bendrus reikalus, kuriuos turės ginti St. Susirinkimas. Pirmasai kalbėjo Čchenkelis — gruzinas — pranešdamas, kad Gruzijoje iki šiol nėra jokio separatinio judėjimo ir kad gruzinai nori visuomet eiti išvien su revoliucine rusų demokratija.

Antru kalba kitas gruzinų atstovas, kuris, matomai, nepilnai patvirtina Čchenkelio kilnų pranešimą, primindamas rusams, kad metas būtų atlyginti Gruzijai už senąsias carų padarytas skriaudas...

Gudai skundžias, kad pas juos tebešimininkauja senosios valdžios tarnai; iganiai reikalauja tautinių pulkų; žydai kalba apie kaž-kėno laimėjimus bei idealus; lenkai ant „kresų“ jaučiasi esą nuskriausti ir t. t. ir t. t. O lietuvių delegatas Dūmos atst. Januškevičius priminė apie Suvalkų gub. prijungimą prie Lenkų Karalystės ir apie lietuvių troškimus susivienyti bendron vienatėn... Kokion? — Laikraščiai nepasako.

Tokiu būdu matome, kad „naujasai režimas“ toli-gražu netiek malonus yra mažosioms tautomis, ir jos prirašė begalę vekselių, begalę tų „popergalių“, kurių buvo kimšte prikimštas turinys rytmetinio posėdžio pusės rugpjūčio 15 d. Kiekvienos tautos atstovui buvo duota savo tautos nuomonei apreikšti 15 min. laiko, t. y. lygiai tiek, kad užtektų susirinkimui pasakyti „sveiki ir sudieu“.

Dar smulkmena: kuomet pirmoje Tarybos posėdžių dienoje kilo principinis klausimas apie tautų deklaracijų skaitymą, ministeris Nekrasovas iš karto buvo pasiūlęs tautų atstovams padaryti pertraukos laiką savo pranešimams. Prieš tai griežtai užprotestavo Dūm. atst. M. Yčas, kuris pasakė, kad nebuvo reikalo tautų atstovams nei Maskvon važiuoti, jeigu pati valdžia jų nuomonę niekais stato.

Dešinioji Tarybos dalis pasirodė pilnai pritarianti panašiai vyriausybės taktikai santykiuose su svetimtaučiais. Jų deklaracija, IV Valstybės Dūmos vardu paskelbta, kurios pamatiniais desniais prijaucia lygiai kadetai, spalininkai ir monarchistai, šitaip skamba tautų laisvės klausimas: Vyriausybė bei vietinės valdžios įstaigos neturi teisės risti tautų klausimo be Steigiamojo Susirinkimo.

Atskirų tautų teises pripažįstamos prisilaikant pilietiško lygybės teisių, tautinių bei kultūrinių troškimų, rusų revoliucijos iškariautų; didesnieji tautų

troškimai turi būti sulaikomi valstybinės visos Rusijos vienybės rybose.

Kaip matome, tautiniu klausimu dešinieji bei vyriausybės — vienminčiai, kaip griežtai ir atvirai kalbėjo Tarybos darbus pradedant Kerenskis, deklaracijoje labai švelniai pabraukta (kad durtuvais akių nebadyti). Žodžiu: „turi būti sulaikomi“.

Todel svetimtaučiams labai maloni pasirodė organizuotosios rusų demokratijos nuomonė tautų laisvės sprendime. Vyriausiojo Pildomojo Komiteto Darb., Kar. bei Valstiečių Tarybų vardu N. Čheidze pranešė, kad sunkiame ir atsakomajame tvėrimo naujosios valstybinės tvarkos darbe, kurios demokratija griežtai reikalauja, turi būti suvartotos visos gyvos pajėgos. Rusijoje gyvenančių tautų. Pripažindama teisę tautinio klausimo risti vien Rusijos Steigiamajam Susirinkimui, rusų demokratija skaito reikalinga išlaikyti visos Rusijos revoliucijoninių pajėgų vienybę, bet po draug reikalauja tuojau įvykinti tas tautinio demokratijos programo dalis, kurias patenkins visų Rusijoje gyvenančių tautų šios dienos reikalus (?) ir sujungs jas vienan stiprian revoliucijoninių veiksmų frankių. Tarp kitko demokratija reikalauja:

1) kad Laikinoji Vyriausybė paskelbtų deklaraciją, kurioje pripažintų visoms tautomis pilno apsisprendimo teises, įvykinamas susitariant*) su Steigiamuoju Susirinkimu;

2) kad būtų išleistas dekretas dėl visų kalbų teisių lygybės, leidžiant visoms tautomis naudotis savo prigimtąja kalba visuose viešo gyvenimo nuotykiuose, t. y., mokykloje, teisme, savivaldos įstaigose, santykiuose su valdžia ir t. t.

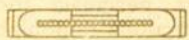
3) kad Laik. Vyr. sudarytų tam tikrą tautinių reikalų Tarybą, kurioje dalyvautų visų Rusijoje gyvenančių tautų atstovai, kuri prirengtų Rusijos Steig. Susirinkimui tautų laisvės klausimui risti medžiagą ir rastų kelius suderinti tautinius santykius.

Šios rezoliucijos vertė tame, kad ji bent dalinai formuluoja revoliucijos pradžioje paskelbtąjį „tautų apsisprendimo obalsį“, kuriame buvo daug „internacionalizmo“, bet maža juridinio turinio; anų dienų Miliukovo pranešimai aiškiai rodė, kad rusai ketina liuosuoti Austrų-Vengrų, Turkų tautas, bet ne savo.

Duok Dieve, kad bent šiandien įvyktų tas, ką paskelbė Maskvos Taryboje Čheidzė. Tik bene metas būtų pačioms Rusijos tautoms pagalvoti apie savo likimą, kad kieta, organizuota pajėga jos galėtų paremti Rusijos Steigiamajame susirinkime savo teisėtus reikalavimus. Maskvos Tarybose paskutiniame posėdyje senas rusų revoliucionierius Krapotkinas pasakė: „mums reikia aiškiai paskelbti mūsų norą, kad Rusija taptų respublika — ir federatyve respublika, tik ne tokios federacijos mums reikia, koki yra Vokioje, tai būtų katavosija, jei Rusija taptų laisvų tautų sąjunga, — net tokios, kaip Amerikos Jungtiniuose Valstiečiuose...“ t. y. gubernijalės.

Išgirdę šį gražų pasiūlymą visi ilgai nenustodami plojo. Kažin, kaip jautė tuomet ten būdami mažųjų tautų atstovai?

Vyt. Bičiūnas.

*) Visur mano pabraukta. A. t.

Iš belaisvių pasiūrės.

„Danų kareiviai sargibininkai vien tik vartus atkelinėja ir garbę teatiduoda“, juokauja koks tai kaukazietis.

Kalbėjome ilgą valandą. „Tris metus nėsu regėjęs lietuvių, nei girdėjęs nieko apie Lietuvą... Kas dedas...“ klausia godžiai „senas“ pažįstamas — draugas Butkus. Pagalios žinių gavęs atkeliavo ir Mikuckis. Stebina visos naujienos. Apie seną logerių gyvenimą beveik ir neminima — nereik. Saulutės lidimi, užniūniavom: „sudiev, sudiev,“ atsisveikinę leidomės savo „namų“ link senos Kopenhagos. O dabar prie likusiųjų!

Nenorėdamas sekti „graudintojo“ paskai, tekalbėsiu kaip kalbėjęs pačių belaisvių žodžiais, palikdamas pripiešti pačiam skaitytojui.

Log. Czersk. II. 5. 17.

Gerb. T. Aš čionai esmu kaip dvasininkas prie lietuvių belaisvių. Logeryje Czersk esama įsisteigto lietuvių komiteto ir komandantūros patvirtinto. Ligoninė esama apie 80 sergančių lietuvių, logeryje iki 100 belaisvių, kiti dirba sodžiuje ir t. t. Logeryje Tuchel Vakarų Prūsijoje ligoninė bus apie 20—30 lietuvių, kiti yra paimti darbams, komitetas taip pat sudarytas.

Kunigas F. Viliūnas. Log. Czersk. Hôtel Kryczynski.

Štai iš šio, naujai sutvėrto, logerio ligoninės pora balsų:

„1917 m. Balandžio 25 d.

Aš kreipiuosi lietuvių Juozas Mečys, į savo lietuvių komitetą delto, kad aš neturiu iš niekur jokios pagalbos, nei siuntinių, nei pinigų negaunu iš niekur. Nelaisvėje esu 25 mėnuo. Prašau atsiųskite susimildami nors vieną siuntinį. Tėvynė užimta — tėvai nežinoma kur yra. Kauno gub. Juozas Mečys.“ (Czersk).

Tokiu pat prašymu kreipėsi ir Ignas Jonaitis lietuvis, į savo „naują lietuvių komitetą“, negaunęs pašalpos „15 mėnesių,“ ką ir visi kiti.

„Praporščikas Adolfas Biron. Vengrai. 22. 4. 17. Sužinojęs nuo savo tautiečio Antano Venslovačio, kad Kopenhagoje esama Lietuvių Skyriaus prie Raud. Kryžiaus lietuviams šelpti, kreipiuosi nužemintu prašymu, bau neįstengs R. Kryžiaus Draugija ku nors man padėti. Jau 2 metai kaip esu nelaisvėje ir tuo laiku jokios pagalbos nėsu gavęs. Mano tėvynė Lietuva (Telšų apsk., Kretingos miestelis), kaip žinoma yra vokiečių užimta, o apie gimines neturiu jokios žinios. Esu reikalingas absoliučiai visoko — avalinės, apdaro, labiausia duonos bei sausainių, lašinių, kruopų ir tabako. Tas užlaidymas, kurį išmoka Austrų valdžia, visiškai neužtenka pačiam reikalingiausia. Su t. p. praporščikas 280. Surskio p. A. Biron.“

Daug kitų.

Maistą gavus jaučiamasi stipriau, bet tuojuo pat pačio atviruko dokumento brėžiama bailinga: „neužmiršk T. ir antrą kart.“ Šitokių laiškų nei neišskaitysi. Jau pradėdama skaityti ir knygas, kurias padovanojo Tėvynės Mylėtojų Draugija (ap. 4000) ir apie kurias esu rašęs. Džiaugiamasi, o po draug prašoma kitokių, (liet. gramatikų, Liet. istorijos, ūkio knygų, beletristikos).

Iš tos rūšės tepacituosiu vieną p. Stankano iš Burgo, butent:

„...Knygas esu gavęs... Šiaip pas mane nieko nauja. Gyvenu po sanovei. Stengiuos laikytis ir galutinai ne dribti. Gal teks dar pasidaruoti, tai

ne pro šalį kiek galint sutaupyti spėkų ir paimti žinių. Kalba mokantiems visgi žengimas pirmyn. Žinios apie atsitikimą gal būtų nepilnos, bet pasiekia. Vienok kuoni gi tas viskas pasibaigs! O ypatingai Lietuvai.

Naujų tautiečių nėra atkeliavusių. Yra vienas, apie kurį esu minėjęs. Dabar arčiau susipažinau. Tai žmogus apie 40 metų, iš Sibiro pirklys, vertėsi ten gana didelia vaizba. Sibirą jis iškeliavo dar jaunu žmogumi būdams, per tą laiką apmiršo savo prigimtą kalbą, bet dabar pramokęs, grįžta tiesiu keliu ir štai jau yra per skaitęs, tiesa didžiu vargu, dvi nedideli T. atsiųsti knygi, o šit jau pradeda ir trečią, didesnią. Tos knygos atneša jam ir realę naudą...

Da kartą dėkodamas linkiu T. ir visiems labo“. I. Stankūnas.

Kai kur vien nelaimė atneša atsiunčiamos dovanos. Lešų stingant, ar ką tik susipažinus su nauju lageriu, jo atstovų gerai nežinant (paprastai tvėriamas lageriujė komitetas), maistas nėra tiksliai išdalytas. Tat ir rašoma: „esu gavęs duonos siuntinį, kuriame radau 20 sausainių, kuriais ir esu pasidalijęs su 9 lietuviais“, ar vėl: (rašymo būdo nekeičiu): „apreiškiu, Lietuvių Komitete, kurios siuntiniai siunčiamos Aleks. J.—čio vardu, kad jis pasidalytų su lietuviais, jis niekam neduoda iš šitų siuntinių ir J.—tis yra nelietuvis, o evangelikas(?), tik gyvena Lietuvoje.“

Meldžiu atsakyti. Su pagarba V. Z.“

Tiesą pasakius šitokių „jabiadu“ gaunama nedaugiausia (paskut. atvejuje buvo išsiųsta visiems, o ne tik — „ne lietuviui evangelikui“ (suprask?) karšais) o ne tik vokiečių valdininko ranka jau badaujant įvažiuoja į siuntinių įtalpą ir aptuština. Vienok su tuo kovojama ir tai vis palyginus klijtys nebedidelės. Šiaip jau daugel vietų išgaunama sąrašai ir kiek galima siunčiama maistas.

Baigiant šituos savo užrašus bučiau visai blogu „žinininkų“ jei nepaminėčiau jog Kopenhagon yra atvykusi, Centro Komiteto siunčiama p.—lė Bronė Mėginaitė prie Danų Raudonojo Kryžiaus lietuvių belaisvių naudai darbuotis.

Apleidžiant šitas mūsų neįaukias pasiūres, kuriose tiek tėvynainių skurstą, o mintis kurių taip karštai plaka, prašoma visų dažniau atsiminti apie savo vargo brolius ir padėti organizuotai vartyti darbą.

P. S. Kreipenties visokiais reikalais liet. belaisvių delei Lietuvos Skyriun prie Danų Raudonojo Kryžiaus Kopenhagoje prašome dėti šitokią adresą:

Crax rouge danoise.

Section lithuanienne.

Copenhague. Danija.

A. a. profesorius St. Dagilis.

Plieninių durtuvų sienos skiria mus nuo gimtojo krašto. Jau dveji, kai kuriems net ir treji meteliai suėjo, kaip persiskyrę su savaisiais ir išsiskleidę po svetimus kampus, laukia jie tos laimingos valandos, kuomet vėl galės pagrįžti į Lietuvą. Vargų prislėgti ilgimės savo krašto, dusaudami, liūdesio apnykti niūniuojame dainelę: „Lėkčiau, lėkčiau, kad galėčiau, paukščio sparnus kad turėčiau,“ — į savo tėvynę.

Bet pagrįžę namo jau daugelio savo artimųjų neberasime, o Lietuvoje pasilikę daugelio nebesusilauks iš tolimos Rusijos. Sunkiai gaunamos iš Lietuvos žinios. Bet viena kita žinutė prasiveržia, prasisunkia pro visas cen-

žuras, ypač, jei ta žinia yra liudna, tai greičiau tikslo pasiekia. Šiomis dienomis Stokholmo Lietuvių Centro Komiteto įgaliotinis Jonas Aukštuolis praneša: „profesorius Dagilis pasimirė“.

Jau dveji metai per įvairius biurus, pasiuntinybes ieškoma, kokių būdų su juo susisiekti, bet veltui. Žinoma, kad jis pasiliko savo parapijoje, Biržuose. Ant galo šiemet prieš Velykas p. J. Aukštuolis pranešė, kad prof. Dagilis sveikata besąs ir gyvena savo tėvynėje. Ar gi da bus lemta su juo šiame pasaulyje pasimatyti? Džiaugiesi ir lig nepasitiki. Bet dabar visi abejojami išnyko. Nebėra jo gyvo. Užklojo šalta žemėlė... nors ir gimtiniame krašte.

Pr. Dagilis ne tik rašydavo, bet giliai savo kraštą ir kalbą mylėjo. Ką jis yra parašęs ir kas jau spaudoje pasirodė, tai apvertins kritikai. Aš tik priminsiu šį tą jo gyvenimo.

Gimė ir augo pr. Dagilis žiauriais baudžiavos laikais 1843 metuose Mažutiškių sodžiūje, Biržų parapijoje, Panevėžio apskrityje, evangelikų-reformatų šeimoje. Jo tėvai ir jis pats darbaudžiavą ėjo Parovejos dvare gr. Tiškevičiaus nuomininkams. Baudžiavą panaikinus jis jau buvo išėjęs Biržų reformatų parapijinę mokyklą, kurioj mokė tais laikais garsus mokytojas Daukšys. Pr. Dagilis buvo nepaprasto gabumo jaunikaits, mokėjo gražiai paskaityti ir todel, baudžiavai žlugus, buvo sumanyta jį vargoninkais leisti. Tuo tikslu išvežta jis į Kedainius, kur buvo Vilniaus reformatų sinodo gimnazija ir joje lengviau galima buvo rasti mokytojų, kad be muzikos dar kiek bendruose moksliuose prasilavinti. 18 metų suėjęs metęs arkla jis iškeliavo į Kedainius.

Čia su gimnazijos mokiniais gyvenamas, nepasitenkino muzikos pamokomis, bet prisiruošė prie egzamenų ir paliko priimtas į III gimnazijos klasę. Lenkmečiui atėjus, dauguma „studentų“ dalyvavo sukilime. Muravjovas-Korikas visiškai panaikino Kedainių gimnaziją, ir mokiniai turėjo kraustyti į Slucką, Minsko gub. Ten buvo antra Vilniaus reformatų sinodo gimnazija ir prie jos bendrabutis. Drauge su kitais į Slucką važiuavo ir a. a. St. Dagilis. Šią savo kelionę jis visą amžių minėjo. — „Susidėjome, — pasakodavo, — savo skrynelutes į žydo vežimuką, patys gi, 17 „studentų“ ėjome 3 savaites pėsti. Ne tik negaudavome važiuoti, bet vietomis prieš kalnus turėjome padėti kumelpalkei vežimą su daiktais vežti“.

Ten sinodo laikomuose bendrabučiuose pr. Dagilis gimnazijos mokslus baigė eiti 1869 metais. Tėvas neturėjo lėšų ir negalėjo sūnui padėti aukštesnius mokslus eiti. Todel buvo priverstas pasirinkti filologijos ir istorijos institutą Petrapilyje, kur visas mokslas ir laikymas veltui buvo teikiamas. Tais pačiais metais baigė senųjų kalbų skyrių ir 1873 metais gavo lotynų kalbos mokytojo vietą Sumų miesto gimnazijoje, Charkuvo gubernijoje. Čia jis išbuvo 21 metus, kol sveikata leido. Bevažinėdamas ilgas keliones iš Kedainių į Slucką, dar gimnazistų būdamas ne kartą persiėmė ir ėmė sirgti ausų ligomis. Juo tolyn, juo blogyn ėjo ir 1894 m. turėjo mesti tarnavęs neišbaigęs ne 25 metų.

Nors a. a. Dagilis mokslus ėjo tokiomis aplinkybėmis, kad galėjo lengviau nautais, tačiau, nuo mažumos pripratęs prie lietuvių sodiečių, pamėgo juos ir pasiliko gilus patrijotas. Ne pertraukė su savo šeimyna rışı iki pat mirties. Kas metai vasaros atostogomis važinėdavo į savo gimtuosius Mažutiškius, kur, tėvų ir sesučių mylimas (turėjo keturias sesers), o kaimynų gerbiamas visas vasaras praleisdavo. Dar važiuodavo į užsienius pasidairyti. Trokštė trokštavo kur nors Lietuvoje apsigyventi. Bet tais laikais baisiausiai rusifikacijai siaučiant, kuomet obalsiai православие, самодержавіе и русская народност tai buvo šaknys ypač apšvietos ministerijoj isileidę, negalėjo to padaryti. Buvo nuvažiavęs Petro Kraučiuo kviečiamas į Marijampolę, bet ir čia nepavyko apsigyventi.

„Aušrai“ užgimus, jis griebėsi bendradarbiauti, rašė straipsnius, parsitraukęs laikraštį ir knygučių į Rusijos

gilumą, iš ten vežasi Lietuvon atostogų metu ir žmonėms dalina. Nesunku numanyti, kokią didelę reikšmę turėjo nuolatiniai inteligento žmogaus atsilankymai sodžiūje. Aplink jį darosi liaudies auditorija, kurioje jis skleidžia šviesą, ragina žodžiu ir pavyzdžiu mūsų žmones leisti savo vaikus į mokslo. Niekas taip negalėjo žmonių įtikinti, kad mokslas naudingas, kaip jo nuolatinis bendravimasis su savo giminėmis ir kaimynais.

Jei iš Biržų dabar yra kilęs tiek gražios inteligentų būrelis, jei vienas kitas ima šiandien dalyvumą mūsų tautos darbe, tai čia a. a. St. Dagilio kelias praskintas. Pasigėrėdami kaimynai žiūrėjo į tokius gražius santykius tarp tėvų-artojų ir profesorius. Gėrėjosi ir tuo, kaip senis Dagilis, jo tėvas, galėjo išpasoginti savo dukteris po 1000 rb. išskodamas ir visas 4 už gerų ūkininkų išleisdamas: visiems buvo aišku, kad čio sunaus pinigais tai padaryta. Ne kas kitas, kaip tik jis įkvėpė norą savo sesers vyrui Martynui Yčui leisti į mokslo jo sūnų Joną Yčą ir jam išėjus Amerikon padeda pinigais išeiti tą pačią Slucko gimnaziją savo sūnėnui — dabar 2-os Voronežo gimnazijos direktoriui. Lygiai ir kitos sesers sūnui dabartiniam Lietuvių sanatorijos Jaltoje direktoriui d-rui J. Mikeleniui drauge su viršminėtais sūnėnais padeda mokslus išeiti.

Jo troškimas būti arčiau savųjų įvyko tik tuomet, kada jis baigęs tarnauti 1894 m. parvažiavo į Biržus. Būdamas taupus, blaivus neblaškė bereikalo pinigų, ir susidėjęs kiek pinigų galėjo pagrįžęs Tėvynėn išigyti namus ir ramiai gyventi. Būdamas kurčias, jis negalėjo palikti visuomenės veikėjas, todel visą liuosą laiką pašventė literatūrai. Originalių eilių daug neparašė, bet nemaža išvertė iš svetimų rašytojų-poetų, kaip Mickievičiaus, Puškino, Lermontovo ir kitų. Apie jo raštus vienas kritikas taip sako: Non multa, sed multum. Ši charakteristika geriausiai atsakys jo darbams. Ėmėsi darbo, mėgdavo jį gerai atlikti.

Būdamas mūsų kalbos žinovas, negalėjo ramiai žiūrėti, kad mūsų giesmyno baisiai daryta kalba. Taigi ėmėsi barbarizmus naikinti ir giesmyną taisyti. Tas darbas traukė apie 10 metų ir paliko išleistas puikūs reformatų giesmyno rinkinys (326 himnų ir psalmių ir jų priedas reformatų dvasinės literatūros apžvalga). Rašė, dirbo nepaisydamas, kad spauda buvo uždrausta, nes didžiai tikėjo, kad tokia neteisėybė negali ilgai būti. Dar studentu būdamas pradėjo eilių rašyti. Savo raštus spaudino „Aušroje“. Spauda mums gražinus, ėmė rašinėti „Vilniaus Žinias“. Vėliau „Draugiją“, „Viltį“, „Pasiuntinį“. Rašė straipsnius ir korespondencijas pasirašydamas įvairiais slapyvardžiais „Lietuviš“, „Paužuolis“ ir kitais.

Rašydavo straipsnius ir rusų laikraščius išrodinėdamas, kad reikalinga grąžinti mums spaudą („Рус. лит. отн. 1882). Garbės neįieškodamas ir artimiesiems nenorėdavo pasakotis straipsnius į laikraščius rašęs.

Todel daug jo raštų sunku susekti.

Savo gi eiles balsiai mėgdavo skaityti susirinkusiems. Jo namai buvo centras Biržų lietuvių inteligentų. Kas ką parašęs, nepasitaręs su Dagiliu, bijodavo viešai rodytis, nes Dagilio autoritetas augstai stovėjo. Būdamas gilus demokratas ne žodžiais, bet darbais baisiai nemėgo demagogijos ir mūsų „pirmievių“ pretenzijų prie demokratinės monopolijos. Visuomet sielodavosi dėl mūsų inteligentijos šurkštumo, staciokiškumo. Laikraščius skaitydavo visų pakraipų, palygindamas, kurie daugiau nuo tiesos nukrypsta. I kiekvieną klausimą visuomet išigilindavo ir nuodugnai svarstydavo. Buvo tvirtos valios ir geležinės logikos. Mes, jo seserėnai, vis pas jį atsidurdavome. Kiek čia svarstyta, kiek čia visokių klausimų gvildenta. Bet jie visi sukėsi apie vieną ir tą patį: apie Tėvynės reikalus, mūsų tautos praeitį ir ateitį, jos kalbos turtus, apie mūsų, jos vaikų, dorų, teisingų apšvietų žmonių pareigas. Tai jis mūmyse visados troško

matyti. Savo šeimos neturėjo, nes nebuvo vedęs.

Karui ištikus ir lietuvių klausimui iškilus laukė šviesesnės ateities savo Tėvynei-Lietuvai, kuriai visas savo pajėgas buvo šventęs.

Biržus vokiečiams užimant pasiliko Lietuvoje ir buvo prūsų kareivių apgrobtas.

Te būna lengva Lietuvos žemelė, kurią taip karštai Tu mylėjai.

Martynas Yčas.

Atsišaukimas į gydytojus, feldšerius, akušeres-priėmėjas ir gailėstingąsias seseris.

Kova eina visomis pusėmis. Žmonės, pasidalinę į partijas, rūpinasi šio momento politikos, socialio ir ekonominio buvio dalykais. Apie rytojų pamąstyti retai kas teistengia dėl visokių darbų, kurių virtinių viršinės visur atsiranda.

Karas pasismagindamas tebsitėsia, ir niekas nežino, kada pasibaigs. Tačiau Anglija ir Prancija jau ėmė rūpintis, kas daryti, kaip ginklų žvangėjimas ir patrankų gaudesys liausis. Lietuviai irgi rengiasi visur kitur prie to momento.

Seime (Petrapilyje) ir mūsų gydytojai tarp savęs tarėsi; maskviečiai ketina sudaryti registracijos biurą, kad sužinoti, kokie gydytojai žada Lietuvon grįžti. Bet patys darbu prislėgti, lig šiolai jie neparodė gyvybės ženklų: tur būt negalėjo. O laikas greitai bėga, ir mus gali staigu užklupti karo galas. Bijau, kad tuomet neįsiskverbti į mūsų eiles suirutę, kuri nemažiau pražūtinga gali pasidaryti, kaip karas.

Aš gi šiuo sykiu ne partijų darbe nedalyvaudamas, ne šiaip jokios valdžios nepildydamas, manau, kad galėčiau Lietuvai patarnauti, bent reikalingos medžiagos rankiodamas *medikų-sanitarių reikalu*, kad lengviau būtų žmonėms grįžti į tėvynę. Niekam už akių užbėgti nenoriu, ir medžiagą surinkęs perduosiu Komitetui ar kitai organizacijai kurios to reikalo norės imtis. O tokia medžiaga dabar jau būtinai reikalinga.

Todel pasitaręs su d-ru Bukantu kviečiu gydytojus, feldšerius, akušeres-priėmėjas ir gailėstingąsias seseris, Rusijoje ir Amerikoje gyvenančias. Visi, kurie ketina prisidėti prie darbo Lietuvoje, prašomi kuoveikiausiai atsiliepti į sekančius klausimus, idant galima būtų prireikus kur reikiant kreiptis. Dabar juk neturime nė reikalingo sąrašo, nė tų brolių ir seserų adresų, kurie norės patarnauti lietuviams sunkioje darbo; pavieniui veikiant, nesusikalbėjus tarp savęs, nieko gera neišeis.

Tikėtis kokio suvažiavimo tą valandą negalima. Pagaliau tam reikėtų ir daug laiko ir nemaža pinigų. Gi prireikus, galima bus ir suvažiavimas surengti.

Pasitikiu, kad žmonijos labdariai teiks atsakytį, pridėdami savo sumanymus.

1. Vardas ir pavardė — Dabartinis adresas —

2. Kur norėtum apsigyventi Lietuvoje? —

3. Ar bandros praktikos gydytojas? Kokią turi pasirinkęs specialybę?

4. Ar pageidauji valstybinės vietos? Ar bevelyji turėti savistovę praktiką?

5. Ar galėsi dalyvauti visuomenės darbe? (kaip: ūkės, rateliuose, vartotojų ar apšvietos draugijose, laukuose, mokyklų priežiūroje ir tt.)? Jeigu į tai linkęs, tai kuriame?

6. Kokia tamstos nuomonė apie sanitarių Lietuvos sutvarkymą? Ar pagelba vykdytina per valsčius, parapijas? Ar gal manai geriau busiant sutvėrus kokią sanitarę instituciją, kuri savarankiai aprūpintų gyventojų sanitaris reikalus? Ar gal palikti viską valstybės iniciatyvai ir rūpestiui?

7. Kokia geriausia forma medikų sanitarų pagalbos (ambulatorijos, ligoninės, feldšerių ir akušerių punktai)?

8. Kaip turi būti gyventojai aprūpinami vaistais (ar linkėtum savą apte-

ką, ar visuomeninę, ar privatinę (provizorių) rankose esančią)?

9. Ekonominis aprūpinimas koks turi būti? Ar alga nuo valsčių, parapijų, draugijų ar valdžios? Ar taksa imama nuo ligonių? Jeigu taksa, malonėk surašyti takso *minimumą* už patarnavimą ambulatorijoje, keliaujant į kaimus kiek del sugaišto laiko ir kiek del kelionės tolumo?

10. Ėmus grįžti tremtiniais Lietuvon, kaip reikia teikti pagelbą? Ar reikia arbatinių, maitinimo punktų pagelbos punktų? Kur tokie punktai reikia steigti už Lietuvos ribų? Kur tokie punktai steigini viduje Lietuvos?

11. Koks prirengimas ir surėdymas minėtųjų punktų? Kiek reikia gydytojų, feldšerių, akušerių, ir šiaip tarnų ar gailėstingųjų seserų?

12. Kaip su tais punktais sumezgus registraciją, juridškai ekonominį biurą?

13. Kur pirma gyvenai, Lietuvoje ar kitur?

14. Kur ir kada baigė mokyklą?

15. Kas tamstos nuomone čion tapo svarbaus praleista?

Atsakymus prašau rašyti, kiek galima aiškiau. Taip gi prašau neatidėlioti, bet trumpu laiku viską surašius pasiųsti šitokiu antrašu: Dr. J. Šliupas, Petrograd, Sapernyj pereulok, № 9, kv. 9. Prašau nuosirdžiai, kad lietuviškieji laikraščiai malonėtų šitą žinutę plačiai paskelbti, taip kad ji pasiekti galėtų visus mūsų gydytojus, feldšerius, akušeres priėmėjas ir gailėstingąsias seseris.

Jeigu ir šiaipkas iš skaitytojų turi gerą sumanymą mediko-sanitarijos globos reikaluose, nesigailėkite savo gerų patarimų, nesa bus jie priimti su padėka.

Pasitikėdamas, kad šitas mano žygis netaps tylėjimu praleistas pasilieku su tikra pagarba Dr. J. Šliupas.

Lietuvių politikos gyvenimas.

Polocko lietuvių visuotino susirinkimo rezaliucija delei R. L. Seimo darbų:

„1917 m. liepos 30 dieną Polocko ir jo apylinkių lietuviai, nesivadovaujant ypatingomis nuomonėmis ir įsitikinimais, bet jausdamiesi pavergtos ir nukentėjusios Lietuvos ištikimais sūnumis ir dukterimis, karštai mylinčiais savo motutę Tėvynę, visuotiname susirinkime apsvaustę Rusijos Lietuvių Seimo 27 geg. — 3 birž. 1917 m. darbus ir radę:

1) kad toksai Seimas labai buvo reikalingas,

2) kad jis turėjo didelį svarbumą atgijančiame Lietuvos gyvenime,

3) kad jis buvo vienintelis teisėtas visų Rusijos lietuvių valios reiškęjas ir vykintojas,

nutarė:

1) Protestuoti prieš to Seimo ardytojus: socialistines ir Laisvės Santaros partijas, ir prieš jų saivališką pasisavinimą R. L. Seimo vardo,

2) baiktuoti ir atvesti išėjusių iš Seimo partijų patvirtintą „Tautos Tarybą“, kuri buvo sudaryta tik Petrapilio lietuvių ir visuotinio Seimo nepripažinta, tad visiems Rusijos lietuviams nebūtinai priimtina,

3) priimti visuotinio Seimo 3 birž. dienos rezoliuciją dėl Lietuvos nepriklausomybės: Lietuva laisva nepriklausoma — tai mūsų tėvynė Lietuva.

4) pripažinti Seimo teisėtumą socialistinėmis ir Laisvės Santaros partijos iš jo išėjus.

5) reikalauti, kad kuogreičiausia būtų sudarytas iš visų apsiereikusių tarp lietuvių partijų bendras visų Rusijos lietuvių organas (atstovas).“

Šią rezoliuciją išsiųsti visoms liet. laikraščių redakcijoms ir prašyti pagarsinti ją mūsų visuomenei.

Susirinkimo pirmininkas J. Grigonis. Sekretorius J. Kaminskas.

Žinėlės apie pasilikusius Lietuvoje.

G. Rl

Prašome neatsisakyti patalpinti Jūsų laikraščio skiltyse šiuos laiškelius, kurie sugrįžo nesuradę adresuojamųjų asmenų.

Centralinis „Lituanijos“ Komitetas.

1) Tremtinis Juozas Ingurys iš Petrapilio laišku rašytu 5-VI-16 prašė išgauti žinių nuo jo žmonos pasilikusios Lietuvoje Alenos Ingurienės, Kauno gub., Vilkamergės apskr., Laviškių sodžiaus. Ir po mūsų užklauso gavome iš ten nuo jos tokią atsakymą: „Einasi gerai. Ji nieko nereikalauja. Brolis Andrius gyvena Laviškiuose, o Antanas-Tovėnuose“.

2) Taip-pat tremtinis Adomas Morkūnas iš Petrapilio laišku rašytu 5-VI-16 prašė sužinoti apie savo žmoną Oną Morkūniene, Antatybzės sodžiaus, Ukmergės apskr., Kauno gubernijos. Ir po mūsų užklauso gavome iš ten nuo jos tokią atsakymą: „Sekasi nelabai gerai. Jinai yra vargingame padėjime. Namai—sudegę. Šiaip-jau visi sveiki. Siunčia daug labų dienų nuo visų“.

3) Nuo Magdalenos Kiškauskienės, Ulenų sodžiaus, Panevėžio paštos, Kauno gubernijos gavome Kazimierui Kiškauskui tokią atsakymą: „Einasi gerai. Visi yra sveiki ir budrūs. Jie nieko nereikalauja, ir siunčia širdingus pasveikinimus“.

C. L. K.

Iš Lietuvos gavau tokią žinėlę: „13-II-17. Jadvyga Juozapavičaitė gyvena senoje vietoje. Ji sveika, pašalpos nereikalinga. Tėvai ir sesers gyvena Marijanavoje, Vyžonų parapijos, Vilkamergės apskr. Trobesiai nesudegę. Gargažinėje visi sveiki. Mus džiugina, kad mūsų sūnus toliau tęsia mokslą. Siunčia labų dienų tėvai ir sesers“.

M. Grigonis.

Karininkų balsai ir jų reikalai.

Delei Viborgo lietuvių Karininkų garnizono protestų.

G. Rl

Pasirodžiusieji „Tiesos“ № 18 ir „N. L.“ № 23 Viborgo lietuvių karininkų garnizono protestai be abejo padarė visuomenėje šokių tokių ispūdį. Todel aš skaitau reikalingu nesiaiskinti, o paaiškinti:

1) niekuomet nereikia viešai kalbėti, juo labiau, protestuoti, nežinant dalykų stovio tai nepribrendimo apsirėškimas;

2) nieks ir niekam negali užginti „eiti išvien“ su tuo, ar kitu žmogumi;

3) elgiaus nesauvaldžiai, o pildžiau norus ir siekinius 750 alkanų, basų, be prieglaudos kareivių;

4) lietuvių Karininkų suvažiavimas pulkams steigti galutino žodžio netarė;

5) labai negera sėdint pastogėje, apdengtiems ir sotiems „iš principų“ užmiršti bevargstantieji ir beskurstantieji draugai fronte ir

6) „Tiesos“ redakcijai, „priparodyti kaip patys kareiviai žiūri į lietuvių legijonus“, galėčiau suteikti nesulyginamai daugiau ir rimtesnės medžiagos.

I. Laurinaitis.

14/VIII—17.

L. K. Centro Komiteto Sąjungos gautas laiškas.

Gerbiamas Komitete!

Mes Orenburgo garnizono lenkų rotos lietuviai kareiviai atsišaukiame į lietuvių Komitetą. Jau kuo-ne pusė metų kaip laisve visi naudojasi: lenkai formuoja savo legijonus, ukrainai — savo batalijonus, kad pagerinti savo būvį. O mes lietuviai, norėdami pagerinti savo būvį, taipogi šaukiame prie jų, nes čia pas mus nėra tokių geradarių, kurie rūpintūs mumis. Nors čia mūs lietuvių nedaug, tik apie 20 kareivių. Gal jūs neturėsit laiko mu-

mis rūpintis, bet visgi mes vilties nenustojam, vis užtekės saulėlė ir mūsų langely, — taigi mes meldžiame gerbiama Komiteta atkreipti dėmesį į mus kuo veikliausiai, kad mes galėtume sudaryti vieną brolišką ranką. Meldžiam duot atsakymą.

Lietuviai kareiviai.

—o—

Lietuvių Karininkų Sąjunga Valdžios sankcionuota.

Podporuč. I. Laurinaitis, L. K. Sąjungos Centro Komiteto pirmininkas gavo 6/VIII iš Vyriausiosios Įstaigos Generalinio Štabo pranešimą, kad karo ministeris sutiko prikamandiruoti prie Centro Komiteto L. K. Sąjungos suvažiavimo išrinktus narius.

Karininkų reikalai ir visuomenės politikos veikėjai.

1917 m. liepos 25 d. bendrame lietuvių karininkų sąjungos Centro ir Petrapilio komitetų posėdyje buvo nutarta, sudaryti tam tikrą iš karininkų ir civilių komisiją į kurią buvo išrinkti: karininkas Laurinaitis, Byla ir Žilinskas, civiliai, Val. Dūmos atstovas Januškevičius, Požela ir St. Šilingas, kuriems buvo pavesta.

1) iširti liudną su lietuviams karininkais atsitikimą 11 Suomų pulke apie kurį buvo pranešta draugu Antano Juozapavičiaus, Juozo Briedelio ir Balio Staškūno;

2) paimti globon tuos lietuvių karininkų būrius, kurie susitelkę nori sadaryti atskirus lietuvių batalijonus;

3) išgauti iš Kerenskio leidimą norintiems lietuviams karininkams taisyti savo dalis su savo aficeriais priešaky.

Posėdin buvo kviesti, V. Dūmos atstovas Januškevičius, pas kurį nuvykę draugai Juozapavičius ir Briedelis, pasakojė apie visus atsitikimus su lietuviams karininkais 11 Suomų pulke, V. Dūmos atstovas Januškevičius maloniai sutiko atvykti. Taip pat draugai Požela ir Šilingas buvo prašyti draugu Juozapavičiaus Briedelio ir Staškūno, kurie taip-pat sutiko atvykti posėdin.

Bet posėdyje dalyvavo vienas Šilingas, o draugai Januškevičius ir Požela dėl laiko stokos nebuvo posėdy nes labai užsiėmę svarbesniais reikalais.

Liepos 26 d. draugai Laurinaitis ir Byla, nuvykę pas V. Dūmos atstovą Januškevičių ir Poželą, pranešė jiems, kad jie yra išrinkti į komisiją, ir supažindino su priimta posėdžio rezoliucija. Draugai Januškevičius ir Požela sutiko su minėta rezoliucija ir davė žodį, kad jie kę galėdami padės šiame darbe, V. Dūmos atstovas Januškevičius, pabrėžė, kad jis gausias leidimą steigti lietuvių pulkus, kad tik tie neatsisakytų kariauti. Bet po kelių dienų atstovas Januškevičius ir Požela pranešė draugui J. Laurinaičiui, kad jie iš komisijos išeina, ir dalyvauti negali, nes sutinką su antruoju ir trečiuoju punktais minėtos rezoliucijos, nežūrint, kad iš karto jie buvo sutikę.

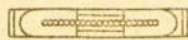
Tokiu būdu komisija lieka iš keturių žmonių tai yra iš karininkų Laurinaičio, Bylos ir Žilinskio ir civilių St. Šilingo, kurie ir vykins pradėtą darbą. Tie draugai, kurie yra rinkti tu pačių nukentėjusių karininkų, kaip tai atstovas Januškevičius ir Požela atsisako darbuotis, Januškevičiui ir Peželai neaiški buvo rezoliucija, jie sako, mes negalim dalyvauti komisijoj delto, kad esam prieš pulkų steigimą. Atminkit draugai, kad ir karininkų sąjungoj dauguma narių yra prieš pulkų steigimą, bet to reikalauja patys karininkai, kurie vargsta už tautos laisvę apkasuose, nuo karių karininkų sąjunga apturi tūkstančius laiškų su užklausimais, ar steigti kur nors lietuvių pulkus, ar negalima įstoti į lietuvių pulkus kiti g tiesiog rašo jeigu nebus lietuvių pulkų mes būsime priversti eiti nelaisvėn arba sau galą padaryti.

Nejaugi mūsų visuomenė nenori su tuo skaitytis.

Kur gi pasidėjo mūsų visuomenės veikėjai? argi jums malonu tylėti, tylėti tuo laiku, kada jūs tautiečiai

žūsta, ar nelaikas būtų susiprasti ir atminti, kad mes Lietuviai. Todel gelbėjime Lietuvą ir jos vaikus.

B. Staškūnas.

Korespondencijos.

TAMBOVAS.

„Žiburio“ dr-jos mergaičių gimnazija. Yra čia atkelta iš Marijampolės „Žiburio“ švietimo draugijos mergaičių progimnazija. Dabar ji jau visa gimnazija virtus — su teisėmis mokinėms.

Mokosi joje geras būrys mergaičių. Pamačius toki būrelį, džiaugsmas ima, kad nuvargusiai Lietuvai bus gerų darbininkų, o mūsų inteligentams, norintiems susikurti, bus pagaliau išauklėti saviškių. Nelaimė, reikia labai ir labai abejoti.

Elementarinė auklėjimo taisyklė—elgtis su auklėtiniais lygiai, nerodyti ypatingo gerumo vieniems, negerumo kitiems. „Žiburio“ gimnazijoje šita taisyklė nežinoma: p-lė T. Gr., vyriausioji auklėtoja, visas gimnazistes išskirstė į „milėnas“ ir „negerasas“. Ji ir pati pasisakė mokinėms taip jas skirstanti: „Vot-zdies, sredi nas vsiech, jest desiat moich simpatij... A, nie vidiela, von jesčio odna milėnkajū“. Del to „negerosoms“ ir „delikatnumo“ didelio neriklia, vadinasi apie jas ir šiaip kartais galima pasakyti visoms kitoms jų draugėms: „Jai čia nuobodu, nes bernų nėra“. Kad mokinei visupirma mokslas ir kiti dalykai teturi rūpėti, o ne berneliai, tegalima jai tik švelniais žodžiais, o ne „bernaiss“ ar „mergomis“, ypač dar, kad ir p. T. Gr. neiškenčia meliškai nežvilgtėjęs į vaikina prie pačių savo auklėtinių. Ištrūksta auklėtojai, gal netyčiomis, „von“ vietoje „eik, eikš“. Visas mokines vadina „tu“, nors auklėjimo žvilgsniu gal reikėtų tamsta vadinti, nes gimnazistės yra jau didesni vaikai. Tatai, žinoma, menkniekis, kurs auklėtinėms didelės įtakos nepadarys, bet, šiaip ar taip, jau labai nesmagu ir auklėtinėms nesveika, kai auklėtoja privatinuose namuose su jomis susitikus nesisveikina arba kai kartais neatsako į reveransus.

Atsitinka laikada, kad mokinė atėjusi pas auklėtoją, nori paklausti ko, bet auklėtoja nė krust, lyg negirdi, ir kokius tris ar keturis kartus paklausta pagaliau nenoromis ir sausai atsiliepia: „Ko reikia?“, kartais ir visai neatsiliepia, ir mokinė gauna dulintį atgal.

Patys šitie faktai, skyrium imami, yra mažmožiai, kokių gana dažnai atsitinka šeimos santykiuose, bet jie, tie mažmožiai, kasdien kartodamiesi auklėjamoje įstaigoje, jau virsta tiesiog netikusia auklėjimo sistema, žalinga auklėtinėms ir visuomenei.

T. Gr. pati būdama lietuvė, mokinėms betgi lyg rėdosi nei lietuvių nei lietuvių esanti ir su jomis (bendrabutyje) daugiau rusiškai kalba, negu lietuviškai. Žinoma, jos pačios dalykas kosmopolitė dėtis ar, gal teisingiau, lietuvių kalbą prasta „laikyti“, tik reikėtų atminti, kad gimnazijos direktorius kun. Gustaitis, kviesdamas Gr. į gimnaziją, kvietė ją natik prancūzų kalbos mokytoja, bet ir lietuvių dvasios auklėtoja. Ir jei Gr., kaip ir kiti žmonės, negali kitaip dirbti ir elgtis, kaip sąžinė ir pažiūros liepia, tai gali juk nebūti įstaigoje, kurios visai kitokis tikslas.

Kam mums, lietuviams, reikia savų gimnazijų ir šiaip mokyklų? Tariau tam, kad jos išauklėtų Lietuvai gerų piliečių ir darbininkų ir įkvėptų jiems tėvų žemės ir kalbos meilę. Lenkų mokyklų irgi toks uždavinys — auklėti tikri Lenkų žemės sūnus, ir jos tą uždavinį padirba. Jei mokyns, baigęs lietuvių gimnaziją (kad ir „žiburio“), yra susipratęs lietuvis, tai čia ne gimnazijos nuopelnas: toks jis būtų ir kita kurią gimnaziją baigęs.

Kad taip yra, pačios „žiburininkės“ gimnazistės geras išrodymas; joms gimnazija nė tiek įtakos nedaro, kad bent šiaip nekalbėtų: „eism laiveliu pakatatsia“; „pasimėm lazda dlia so-

bak“, buvom ant mas karado“ ir tt. Čia, be abejo, ir lietuvių kalbos mokytojo kaltė, kad nerauna atsidėjęs šio nelemto lietuvių papratimo savo kalbą teršti.

Lietuvių gimnazijos ir šiaip visos lietuvių mokyklos turėtų būti versmė ir kultūros židinys mūsų šalies būsimiems darbininkams, ir del to jos reikia saugoti ir žiūrėti, kaip koks be galo brangus ir švelnutis daiktas. Ir kun. Gustaitis kad ir kažin kur toli gyvendamas, turėtų dažniau lankyti „savo vaiką“ ir pats žiūrėti, be neserga jis kuo, be gangu grena jo neėda.

A. Stareika.

CARSKOJE SELO. Pavizdys lietuvių susirinkimas. Rugpjūčio 8 d. buvo čia visuotinas lietuvių susirinkimas. Petrapilyje yra manoma, kad visur toji mūsų suirutė taip giliai įleidusi šaknis, kaip kad Petrapilyje, kur žmonės išleide į partijas graužia vieni kitus ir jeigu ką vieni daro, tai kiti ardo, nieko panašaus nėra toliau nuo Petrapilio, kad ir šale pačio miesto. Lietuvių yra čia keli šimtai, gyvena visą laiką drauge su lenkais, lenkai po senovei juos niekino iki neprabudo lietuvių tautinė dvasia ir pilietybės supratimas. Reikėjo tik vieno smugio ir lietuvių pasakė: gana to viso! Nesenai lenkai šaukė čia lietuviškai-lenkišką susirinkimą, kur lietuviams buvo pasakyta: „išsinešdinkit, kas lenkiškai nesupranta“. Kuomet lietuvių norėjo kalbėti, tai lenkai kojomis tripė ir kedėmis beldė. Tas lenkų pasielgimas su lietuviams galutinai sugadino „broliškus ryšius“ ir lietuvių nusprendė nieko bendra su lenkais neturėti. Pasakyta — padaryta: per visuotiną susirinkimą rugpjūčio 8 d. išsirinko savo Vyriausį Komitetą iš 10 narių ir 5 kandidatų, kurie ir rūpinsis visais kolonijos reikalais, šauks susirinkimus, tvarkys visą gyvenimą. Reikalų esą daug: išgavimas bažnyčioje lygių teisių su lenkais, įvedimas lietuvių kalbos lenkų mokykloje, kurios pastatymai ir lietuvių pinigais dėjo, organizavimas grįžimo į Lietuvą, organizuotai remti Tėvynei laisvės išgavimo.

Susirinkiman atėjo lietuvių sveikinti latviai, kurie sveikino lietuvių, pradėjusių organizuotai gyventi, ragino laikyties vienybės, neduoti niekam save skriausti, mylėti savo kalbą, užlaikyti ją ir po karo grįžti į laisvą Tėvyne, kurią patys žmonės ją valdys. Sakė: „laikykimės vienybėje ir bukime gerai kaimynais, bei kovokime už mūsų bendrą šalį Lietuvą ir Latviją, kad galėtumėm gyventi daugiau ne kėno neslėgiami ir patys tvarkytumėm savo Tėvyne; skaudu yra kėsti svetimųjų jungą, kurie yra kultūriškai žemesni už mus“, — prie gausių plojimų latviai salę apleido. Buvo atsiustas delegatas nuo lenkų išaiškinti tą nesmagų atsitikimą su lietuviams rotužėje ir kaltino tamsius elementus, kurie tą skaudų ir nesmagų incidentą sukėlė. Sakė, jog lenkai nemanė lietuvių užgauti, bet prieš jų norą tas viskas išėjo ir jie tą apgailestauja. Kad lietuviškai-lenkiškoji draugija liko sutverta ne politiškais tikslams, bet grynai ekonominiais. Kuomet lenkų delegatai išėjo, žmonės jokių būdu nesutiko, kad draugija buvo sutverta tik ekonominiais tikslams, vienu balsu tvirtino, kad minėtoji lenkiškai-lietuviškoji draugija rūpinosi užkirsti kelią lietuvių judėjimui ir užurpavusi lietuvių reikalus.

Iš pasikalbėjimų su latvių delegatais paaiškėjo, kad paskelbtasai D-ro Šliupo lietuvių-latvių respublikos projektas padarė į latvius didelį ispūdį, einanti dabar agitacija ir visur ieškoma kelių su lietuviams susitarti delei bendros tėvynės. Puikus susirinkimas. Pasakyta daug gražių minčių apie Lietuvos politinę ateitį, kaip susirinkimo prezidiumas, taip ir atskiri kalbėtojai, keldami Lietuvos nepriklausomybės obalsį, išreiškė pasitikėjimą, kad vietinis komitetas ir atskiri žmonės taipgi platins tą idėją ir parems Tėvynės nepriklausomybės klausimą. Žmonės labai patenkinti susirinkimu skirstėsi namo.

St. Miliauskas.

PETRAPILIS.

Pirmadienį, rugpjūčio 7 dieną buvo steigiamas Petrapilio lietuvių paštininkų „telegrafininkų“ susirinkimas. Susirinkimas atvyko beveik visi miesto paštininkai ir telegrafininkai, bet jų skaičius pasirodė begalo mažas. Susirinkimas nutarė įsteigti Petrapilyje „Lietuvių Paštininkų ir Telegrafininkų Organizacijos skyrių“, kuris padėtų „Lietuvių Paštininkų ir Telegrafininkų Organizacijai“ Maskvoje rinkti ir organizuoti išsiblaškiusius po visus Rusijos kampus lietuvių paštininkus ir telegrafininkus, kad po karo visiems drauge galima būtų grįžti Tėvynėn prie savo darbo. Skyriaus pirmininku išrinktas A. Žitkevičius, kuriam ir pavesta skyriaus tvarkymas. Taigi lietuviai „paštininkai“ ir telegrafininkai atsiliepkite, kreipkitės prie mūsų! Jeigu mes nesiorganizuosime, būsimė išsiskirstę ir viens kito nežinosime tai atėjus laikui grįžti Lietuvon mūsų nebūs, o mūsų vietas Tėvynėje vėl užgribs svetimačiai rusai arba vokiečiai. Prūsų belaisviai lietuviai paštininkai ir telegrafininkai atsiliepkite, o mes savo valstybėje ir tai tylime, lig mūsų tartum ir nebūtų. O jeigu mūs ir ištikrų maža, tai stokime, kam galima, pašto ir telegrafo įstaigosna, nes paskutiniu laiku ir sąlygos pagerėjo ir alga trigubai padidinta. Draugai, lietuviai, ne gaiskime, naudokimės tuo brangiu laiku kuo kas galime!*)

Telegrafininkas A. Žitkevičius.

Mūsų knygos.

M. Gustaitis: „Tėvynės Ašaros“ ir „Erškėčių Taku“. Piešiniai V. Bičiūno. Spaustuė E. Lipkės Jaroslavyje. 1916 m. 64 p. Kaina 1 rb.

„Tėvynės Ašaros“ — antroji laida. Tų „Ašarų“ septynetas, 24 p. „Erškėčių Taku“ bent dvylika, 34 p. Autorius „Postscriptume“ pats skelbėsi, kam šį rinkinį apkrikštydinęs „Er. Taku“. Stebiuos ir aš, nes pirmosios 3 (be maršo) tiktų į „Tėvynės Ašaras“, o kitos kuone visos... niekur netinka.

Man M. Gustaičio eiliavimas nepatinka: tai vienas tų senųjų rašytojų-eilinių, kurie savo mene nė kiek nepažengė; kaip rašė medines veltines-kaltines be jokios fantazijos ir jos vaizdų eiles iš užsienių, dar tebestudentaudamas, taip ir teberašo per visą bertainį amžiaus.

Jei tu matei, kaip rožių gėlę
Naikina šalnos ir delčia, (?)

Tai tu pažinsi gėdulėlę,
Gamtoje paguodos ieškančią...

Rifma dažniausia visai menka: knygas — rankas (16), paauksuoja — alsuoja (20), minties — žuties (21), pavėja — užlieja (23), žibintu — kaktų (24), skersgatyviu — išsišakojusiu (25), dora — gera (26), kerčia — jiečia, rami — esmi ir t. t. Dažnai rifmai, licentio poetica, padeda visai ne senso žodžius: kaip anoji „delčia“, siela tautos rami — rankom dorimosi (?) žadink vėl — ingimėli (41), koks šernas — pragaro bernas (51), minios skraidė ratuotos — kaip ant puotos (54), atžala tai — saulės metal (57), žemės arzatis — skundomis (56) ir t. t. Del ritmo dažnai pavartoja liekius žodžius: jau, taip, ką. Yra nepakabių nelietuviškimų. Vienos lyrikos, tuškos, prie širdies nekimbančios, betikslės — niekur nestumančios; jei rauda, tai kaip nabašninką atlydėjęs, jei gieda, tai kaip egzėkvijas už pinigų.

Niekas nepergalės toliai,
Kolai mylėsime, broliai.

Nu, kuo čia geriau už Olechnavičių, Zelvavičių ir k. tokių?

Ir vis dėlto M. Gustaitis — dainius, ir jo iš lietuvių antologijos niekaip ne išbrauksi. Tik stebėtina! jis pats į savo darbus nejautrus: visa jam gera, ką tik bus parašęs: tinkamumo kriterijus vienas — parašymas. Taigi rašys, na, tiesiog: „plia-plia, plia-plia, plia-plia-plia“ arba visai nepakenčiamai, ir kad gi šiūptelės, tai net atsišloš: ir forma bus kristalinė, be jokios dėmelės, ir rifma elegantiška, įvairi įdomi ir

*) Draugai, prie mūsų galima kreiptis visais reikalais šiuo adresu: Петроградъ, Главный Телеграфъ. Счетное отделение. Чиновнику А. И. Житкевичу.

skanči, ir vaizdų bus, ir meiliaus, nemelagingo, už širdies tvėriancio jausmo, daug inteligencijos ir — maestriškumo. Kad ir iš šios knygelės išgriebtume tokius tiesiog perlus, kaip: „Tėvynės rauda“ automonologas (7)

Atskrido balandis su ryto aušra

Ir raudį raudėjo.

Kad klausėme jojo,

Ne aukso raselė mirgėjo tyra...

Sausmų ašutinė

Suspaudė krutinę

Ir virgirdino širdį gaili ašara.

Taip per ištisus keturius puslapius! Taip pat „Prie Aušros Vartų“ Malda. (27). Nors žmogus ėmęs ir įsidėk į kasdieninę savo maldaknygę. Geros „Gedulių šeima“, trilogas iš poemos „Meilė“ (11), „Ant marių kranto“. Melodeklamacija (20), be pirmojo ir paskutiniojo posmo, „Iš Pensilvanijos“. Lyriškas peizažas, iv straipsnis (24), „Ant tėvynės griuvėsių“. Lamentacija (33) „Erškėčių keliais“. Bevardėms karo Aukoms, iv straipsnis (41); graži: „Vai ilgu ilgu“. Tremtinio daina (45). Viso 27 puselės. Užtaigi jei autorius tebutų išleidęs pusę kalbamosios knygutės, vardu „Tėvynės ašaros“, būtų daug laimėjęs. Dabar gi lyg tyčia pačioje pradžioje padėjo menkiausia neva elegiją „Našlaitė“ (5) ir gale ketvirtąjį lanką, kuriame nėra nei krislo talento, nei poezijos, nei eiliavimo meno.

Kun. J. Tumas.

„Padangėse“ (Kaip žmonės laksto oru). Iš įvairių raštų sutaisė B. Mašulis. Petrapilis, 1917 m. 32 p. „Vaikų knygynėlio“ № 7.

Mokslingųjų knygelių mes neturime. Bet kai vyresnieji jų kitomis kalbomis pasigauna, tai mūsų vaikais be jų niekaip gyvai negali apsieiti. Tik ir vaikų yra dvejopų: mažiau ir daugiau prasiplėtusių savo protelių ir fantazijų. Dvejopų ir knygelių reikia.

Kalbamosios knygelės jeibė, kad ji „iš įvairių raštų sutaisyta“, destis, jai sutaisyti imta įvairūs raštai: vieni per populerus, 19 puslapių, antri toli gražu ne, 12 puslapių paskutiniųjų.

Iš pradžių pasakojimas eina gyvai ir sklandžiai. Vaikai skaitys ją, kaip pasakas įdomaudami, nes visa jie lengvai įsivaizdins: Mongolfjerų ir Šarlio bandymus ir Pilato lėkimą, ir viską.

Vaikai nebegalės įsivaizdinti tik antrosios pusės knygelės aprašymų. Tiesa, kur kas sunkiau išpasakoti, kaip žmonės prasimanė valdomuosius oralaivius.

„Menje sugalvojo irklą (tą vaikas bus matęs), panašų į garlaivių irklus (tų vaikai bus nematę). Irkle yra dvi, trys ar keturios mentės“ (21 p.). Propelerio neįsivaizdinsi be tam tikro piešinėlio, kaip ir garlaivio sraigio (šriubo). Jo vieton čia pat padėta cepelino paveikslėlis augštyt kojom. Sunku ir atspėti, kad reikia jis, žiūrint, atsiversti; niekus nėra tam reikiamojo išpėjimo.

Sunku vaikui suprasti oralaivį, sunkesnį už orą, variklių varomą, nežinant pirma, kas tas „variklis“ motoras. O jau visai nei vyresnieji nebegali, be tam tikrų piešinėlių, įsivaizdinti paties cepelino dalių. „Variklis suka po du irklus oralaivio šonuose, po du priekyje ir du užpakalyje“ (25 p.)? „Valdomosios plokštumos (sparnai) padirbtos užpakalinėje oralaivio dalyje, dvi sat, viršuje ir apačioje(?) ir po dvi iš kiekvieno šono, gulsti“ (ten pat). Tą pat pasakysime apie vaikus.

Užtat knygelė parašyta rinktine lietuvių kalba, kokių reta rasti mūsų literatūroje. Kalba „gyva“, nes gyvųjų žmonių. Nebegyva tik patampa, kai autorius, ukmergiškių augštaitis, vienas didžiųjų tos tarmės žinovų, B. Mašulis, ima pertankiai „jablonskuoti“, pertirštai pavartodamas kentėtiniojo sakimbudžio tarpskyrius, participia pas... „Kad ir galvas trupami, kojas, sprandus luždami“ (4 p.). „garo nebijomos drobės maišas“ (5 p.), papirosų dirbamojo popieriaus (7 p.), „žmonės širdis alpstami žiūrėjo“ (13), „plaučiai nebe gauna kiek reikiami deguonies“ (16 p.). Visa tai taisyklinga; tik mums, baisiai sustavėjusiems, nei šis, nei tas rodo: šalia „nešiojamosios“ drobės — garo

Geriausią dabar vietą lietuvių pinigams Brolių Vailokaičių ir B-vės Draugija,

Petrogrado pusė Levašovski prospekt. № 22, but. 10. Savi namai. Įeiti iš Baročnaja gat. № 6-a Tramvajai; № 12 ir gretimi 7. 8. Priimama nuo 6 ligi 8 val. vakaro.

Visi pinigai apsaugoti nekilnojamu turtu, kurio vertė siekia daugiau kaip

milijonas rublių.

Pasidėjusiems atsiųsti ir gauti atgal galima paštu. Adresas laiškams ir pinigams siųsti:

Петроградъ, Левашевскій просп. № 22 Т-ву Братья Вайлокайтисъ и К-о.

„nebijomoji“ drobė: lyg garas bijotų drobės, o ne drobė garo.

Gera knygelė, įdomi, naudinga; viena geriausiųjų Švietimo Sekcijos išleistųjų; tad ir skaitytina ir platintina tarp jaunuomenės.

Kun. J. Tumas.

Žinios.

PETRAPILYJE.

Girdėti, kad po Maskvos tarybų Laikinojo Vyriausybės įvyksiančios nedidelės permainingos, bet busiančios nepartinės.

Universiteto studentus šaukia kariuomenėn. Rektorius Petrapilio Universiteto gavo nuo karo viršininko pranešimą, kad visi 1916 metų sausio 31 d. įstatymu paliuosuoti nuo kariuomenės ir priskaityti prie ratnikų II skyriaus, turi neatidėliodami eiti pas karo viršininką, kur bus komisija ir pripažinti sveikais turės eiti kariuomenėn.

IVAIRIOS.

Ukraina. Susidarė naujas Ukrainos generalinis sekretarijatas. Sekretarijato pirmininkas ir vidaus dalykų sekretorius Dorošenko, darbo dalykų sekretorius Viničenko. Naujas sekretarijato sąstatas įduotas Laikinajai Vyriausybei uztvirtinti.

Traukinio nelaimė. Ties stotimi Dono Rostovas vienas žmonių traukinys № 8 visu smarkumu užbėgo ant kito traukinio № 9. Garvežiai susikulė, sudužo keli vagonai. Nukentėjo 55 žmonės.

Gaisras Kazanėje. Kazanėje sprogo didelis šovinių sandėlis ir padegė keletą pabrių. Sprogimas tęsėsi dvi dienis, o gaisras dar ir dabar nesiliauna. Pabrikė nukentėjo labai daug žmonių. Daug žmonių ir kareivių bėgo iš miesto. Nuostoliai esą labai dideli.

Amerikos kariuomenė. Jungtinių Valstijų kariuomenė nepoilsu kas mėnuo galės siųsti Europon po 100,000 tukstančių kariuomenės.

Sajungininkų socialistų konferencija. Sajungininkų socialistų konferencija 55 balsais prieš 4 atmetė pasiūlytą rezoliuciją, kurioje sakoma, kad kol prišininkas neapleis užimtųjų vietų, tol su Vokijos ir galiotiniais negali būti jokių tarybų.

Lenkuose. „Loka-Anzeiger'o“ žinomis atsistatydinusi Lenkų Valstybės taryba.

Vokiečių reichstage dėl Lietuvos ir Kuršo. Rugpjūčio 14 dieną vokiečių reichstage buvo uždarytas biudžeto komisijos posėdis, kuriame buvo svarstomas Lietuvos ir Kuršo padėjimo klausimas. Partijos dauguma kreipėsi į kanclerį, kad jis leistų įsteigti Lietuvėje ir Kurše liaudies (?) įgaliotinį, ir kiek leidžia karo aplinkybės įvesti šiose šalyse valstybinį valdymo būdą.

KARAS.

Rusų šone. Vietomis intensyvus armotų šaudymas. Keliu į Fokšaną priešininkas karštai puolė rusus ir išmušė juos iš pirmųjų linijų. Kitą dieną vėl prasidėjo mūšiai, bet du rusų pulkai savo valia apleidė apkasus ir pasitraukė atgal.

Prancūzų šone. Vietomis begalo karštų armotų šaudymas. Nuo rugpjūčio 13 d. prancūzai paėmė imtinių 1470 kareivių ir 37 aficerius.

Anglai ties Gozunkuru paėmė Vokiečių apkasus ir imtinių.

Italų šone. Italų kariuomenė tebe puola priešininką ir nesustodama žygiuoja priekin. Italų kariuomenė generola Kadornos vedama visomis pajėgomis stengiasi sumušti 3-ją austrų kariuomenę, paimti Trijestą ir tos austrų žemės dalis, kur gyvena italai. Nors austrai buvo prisirengę, bet kadangi italų buvo didelės pajėgos, tai austrai neišlaikė italų puolimo ir kokios 12 varstų plotu jie turėjo pasitraukti. Po to italų kariuomenė įtempusi visas pajėgas, padedama šimtų aeroplanų, pradėjo plėsti savo puolimą ir austrai priversti buvo traukties vis didesniu plotu. Italų puolimas turi labai didelę reikšmę, nes kaip jau buvo rašyta vokiečiai rengėsi pulti rusus ties Ryga, bet italų žygiai verčia vokiečius traukti kariuomenę austrams gelbėti italų šonę. Nuo pat pradžios puolimo italai paėmė apie 30,000 imtinių.

Teatras.

Ribinskas. Rugpjūčio 27 d. miesto teatro salėje rengiamas didelis muzikalinis vokalinis vakaras, prieglaudos naudai.

1) Vietinio dramos būrelio artistai mėgėjai vaidins 2 veiksmų gudišką komediją „Бабье дѣло“.

2) P. Vaičiūno vedamas choras padainuos ištisą eilę tautinių dainų.

3) Solistai, duetas, trio, kvartetas, smuikas, pianina ir t. t.

Kun. J. Šerkšnys.

Redaktorius L. Noreika.

Leidėjas Martynas Yčas.

Mokytojas MATAS ŠALČIUS

prašo atsiliepti giminių, draugų ir pažįstamų Adresas: Америка, 199 Center St. Pittston, Pa.- U. S. A. 220-4

Lietuvių Draugijos d. k. n. š.

MECHANIKOS DIRBTUVĖS

Smolenske

Yra liuosų vietų amato mokiniams:

Sliesorių	6.
Kalvių	3.
Špižo formurių	2.
Tekintojų	2.
Modelininkų	2.

Mokiniai gauna užlaikimą prie dirbtuvių bendrabutyje.

Mokiniai turi būti ne jaunesni kaip 14 metų amžiaus ir pagal sveikatos tiktį tirtiškam darbui, — kreipties Смоленскъ, Рѣзницкая ул., 18, Мастерскія Литовскаго О-ва. 2